

Uredništvo - uprava: Ljubljana, Kopitarjeva 6. Telefon 4001-4004
Mesečna naročnina 18 lit, za inostranstvo 31-50 lit.
Ček, rač., Ljubljana 10.650 za naročnino in 10.549 za inzerate
Izključna pooblaščenka za domače in inozemske oglaš: Unione Pubblicità Italiana S. A., Milano

SLOVENE

SEPTEMBER-1943

1

SREDA

Concessionaria esclusiva per la pubblicità di provenienza italiana ad estera Unione Pubblicità Italiana S. A., Milano

40 velivoli nemici abbattuti

Nuove azioni contro il naviglio nemico nella rada di Augusta

Comando Supremo — Bollettino di guerra Nr. 1193:
Nuove azioni sono state condotte da reparti aerei germanici contro naviglio nella rada di Augusta: Un mercantile di medio tonnellaggio e alcuni mezzi speciali da sbarco risultano colpiti.
L'arma aerea nemica ha ieri compiuto incursione su Civitavecchia, Decimo (Cagliari) e nei dintorni di Napoli. Attaccata ogni volta dai cacciatori germanici e italiani, che si gettavano animosamente contro i bombardieri e i bimotori di scorta, l'aviazione avversaria perdeva nel cielo del Lazio e della Campania 40 velivoli: dieci abbattuti dalla nostra caccia, 27 da quella tedesca, tre dalle batterie contraeree. General Ambrosio.

40 sovražnih letal sestreljenih

Novi nastopi proti sovražnemu ladjevju v sidrišču Auguste

Vrhovno poveljstvo, vojno poročilo št. 1193:
Nemški letalski oddelki so izvedli nove nastope proti ladjevju v sidrišču Auguste: zadet je bil en srednjevelik parnik in nekaj posebnih izkrcavalnih sredstev.
Sovražno letalstvo je včeraj napadlo Civitavecchia, Decimo, (Cagliari) ter okolico Napoli. Vedno so ga napadli nemški in italijanski lovci, ki so se navdušeno vrgli na bombnike ter na spremljajoče jih dvomotornike in tako je nasprotno letalstvo izgubilo na nebu nad Laziojem in Campanijo 40 strojev: 10 so jih sestrelili naši lovci, 27 nemški, 3 pa protiletalsko topništvo. General Ambrosio.

Nezmanjšani boji na vzhodu

Ogorčene borbe trajajo na južnem in srednjem odseku — Nemške podmornice potopile v Sredozemlju in Atlantiku pet ladij, en rušilec in štiri prevozne jadnice

Hitlerjev glavni stan, 21. avg. Nemško vrhovno poveljstvo objavlja:
Sovražnik je nadaljeval svoje napade proti južnemu in srednjemu odseku vzhodnega bojišča tudi včeraj z nezmanjšano silovitostjo. Ogorčene borbe se trajajo. Uničenih je bilo 91 sovjetskih oklepni voz.
Na morju zapadno od Taganroga so potopile lahke nemške pomorske enote 2 izmed 6 sovražnih motoriziranih topničark, sestrelile 2 bombnike in privlele ujetnike.
V bojih zadnjega tedna se je na bojišču ob Miusu posebno odlikoval 3. bataljon grenadirskega polka št. 70 pod vodstvom nadporočnika Koppa.
Hitra nemška bojna letala so ponovno podneli napadla pristanišča v Augusti ter v nenadnem napadu iz majhne višine budo sovražnega eno sovražno prevožno ladjjo ter en izkrcavalni čoln. V letalskih bojih je bilo pri tem uničeno eno letalo tipa »Spittirec«. Nemški lovci so sestrelili na področju Neaplia iz skupine 60 napadajočih sovražnih letal 26 strojev.
Nad Atlantikom so nemški torci za dolgo poletje sestrelili veliko angleško vodno letalo.
Močni sovražni letalski oddelki so preteklo noč napadli zračno nemško ozemlje, predvsem mesti München-Gladbach in Rheydt. Razdejanja in izgube med prebivalstvom so znatne. Nočni lovci in protiletalsko topništvo je po dosedanjih ugotovitvah sestrelilo 25 izmed napadajočih angleških bombnikov.
Nemške podmornice so potopile v Sredozemskem morju in na obrobju področja Atlantika 5 ladij s skupno 34.000 tonami, 1 rušilec ter 4 prevozne jadnice. Razen tega so torpedirale 10.000-tonsko petrolejsko ladjjo ter sestrelile nad Atlantikom 4 sovražna letala. Na Crnem morju so uničile podmornice 2 sovjetski stražni ladji in vlačilec s 3 splavi.
Berlin, 31. avg. V zvezi z izpraznitvijo Taganroga poudarja vojaški dopisnik agencije DNB, da je bilo poročilo o tem dogodku za večino javnosti nepriljubljeno, saj tudi Sovjeti še niso objavili, da bi se na tem področju razvili težji boji. Izpraznitev tega odseka je nemškimi četami narekoval razlog čisto strategične narave. Dejstvo, da je nemški izpraznitveni nastop ostal od Sovjetov neopažen, pove, da je nemško poveljstvo tedaj, ko je smatralo za umestno, sprejelo ta sklep, ne da bi nanj mogel vplivati nasprotnik. Vojaški sodnik pristavlja, da prevladuje v pristojnih berlinskih krogih mnenje, da je v okviru

Boji med nemškim vlakom in ruskimi tanki

Berlin, 31. avg. Vznemirljiv boj med nemškim oklepni vlakom ter močnim skupnim sovjetskimi tankovi, v katerega so posegle tudi močne obojestranske letalske skupine, je odločil o usodi železniške proge, ki je bistvenega pomena za obrambo zahodne okoličnice Harkova. Na desnem krilu postojanke, nahajajoče se zahodno od tega mesta, sta oklepna divizija nemških grenadirjev ter izbrane skupine SS v 35 dneh bitke uničile nad 1000 sovjetskih tankov ter s protinapadi med 22. in 27. avg. za 30 do 40 km vrgle nazaj nekatere sovjetske napadalne oddelke. Ti so zadnje dni znova napadali v smeri proti železniški progi, ki je dovajala preskrbo za velik odsek. Tudi tukaj so bili sovjetski vdori hitro presekani in izločeni, tako da je bilo zajetih mnogo sovjetskih vojakov in prijet tudi sicer bogat vojni plen. Blizu te železnice so po topniški pripravi oddelki sovjetske pehote osemkrat napadli. Ko so vsi ti napadi z velikimi izgubami propadli, ki so v večer tretjega dne skupina 16 sovražnih tankov le vdrla med nemške črte. Vrzal, ki je nastala za temi tanki, so strelci SS takoj zamašili, sovjetski tanki pa so prodrali proti železnici, da bi je onesposobili. Proti njim so poslali v boj nemški oklepni vlak. Po omotični noči je prišlo kmalu po zori do stika s sovražnimi oklepnimi silami. Nastal je divji boj med orjaskimi nestvori. Nemški oklepni vlak je bil kmalu odrezan od zveze, ker je bila proga v razdalji 700 metrov poškodovana. Osebe tega vlaka je poklicalo na pomoč preko radia železniške pionirske oddelke. Medtem pa je prišlo poročilo, da so ob boku vlaka Sovjeti znova skušali prekiniti progo. Ko se je oklepni vlak podal na ogroženo mesto, so ga napadli sovjetski bombniki in lovci, toda vlak jih je s svojimi protiletalskimi topovi odbil in sestrelil eno lovsko letalo. Nato so nastopili nemški stromoglavci z usodnimi posledicami za sovražnika. Čez nekaj ur je bila proga popravljena in nemške okrepitve so zopet pritekale na bojišče in nadaljevale s protinapadom, ki je končno dovedel do obkolitve in uničenja velikih sovjetskih oddelkov.

Sožalja ob smrti kralja Borisa

Kraljevo truplo leži v stolnici Aleksandra Nevskega — Sožalja iz evropskih prestolnic

Sofija, 31. avg. Truplo kralja Borisa je zdaj izpostavljeno v stolnici svetega Aleksandra Nevskega, kamor so ga v predpretekli noči prenesli v spremstvu dvorne straže. Velika množica ljudstva se je zbirala po cestah v bližini spomenika carju osvoboditelju.
Včeraj popoldne se je kr. italijanski poslanik, ki so ga spremljali vsi uradni poslaštva, vojaški in letalski odposlanci ter kr. konzul, odpravil na dvor, kjer se je vpisal v žalno knjigo.
Sofija, 31. avgusta. as. Bolgarski tisk obširno piše o dogodkih v zvezi s smrtjo kralja Borisa. Vsi listi poudarjajo, da mora bolgarsko ljudstvo v tekočih bolečinah najti pogum in voljo, da ostane združeno in da pomaga vladi pri težkem delu v tako resnem trenutku za ves narod. Prinašajo popise raznih dogodkov iz življenja mrtvega vladarja ter posebej naglašajo, kako si je kralj Boris prizadeval za narodni napredek na vseh področjih in kako se je trudil, da bi izboljšal življenjske razmere bolgarskega ljudstva. Zlasti poveljuje njegovo politično delo. Smrt kralja Borisa je narod hudo zadel, a mora biti hkrati opomin vsemu bolgarskemu ljudstvu. Kakor je bil ves narod združen z njim, tako se mora edinstvo bolgarskega naroda znova potrditi in se razvijati okrog osebe novega kralja, ki je svetlo znamenje upov in volje vseh Bolgarov.
Sofija, 31. avgusta. as. Predsednik vlade

in zunanji minister Filov je po vrsti sprejel voditelje diplomatskih odposlancev, akreditiranih v Sofiji, ki so mu izrazili sožalje svojih držav zaradi smrti kralja Borisa. Iz vse države in iz inozemstva dobiva predsednik vlade brzojavke, ki izražajo ljudstvu in bolgarski vladi sožalje ob smrti kralja zedinitelja in želijo srečo kralju Simeonu II., ki je zasedel prestol.

Sožalje Nj. Vel. kralja Viktorja Emanuela III.

maršala Badoglija, Führerja ter drugih vladarjev in ministrov

Sofija, 31. avg. as. Ob smrti kralja Borisa je dobila Nj. Vel. kraljica Giovanna sožalne brzojavke državnih poglavarjev in ministrskih predsednikov. Brzojavili so: Nj. Vel. Viktor Emanuel III., Führer, švedski kralj, romunski kralj, predsednik francoske republike Petain, predsednik portugalske republike general Carmona, načelnik španske države general Franco, madžarski regent Nikola de Horthy, predsednik švicarske zveze Cello, predsednik finske republike Risto Rity.
Predsednik vlade Filov je dobil naslednjo brzojavko predsednika italijanske vlade maršala Badoglija: »Italijanska vlada in italijansko ljudstvo sta z globoko ginenjostjo sprejela poročilo o nenadni smrti Nj. Vel. kralja Borisa III. in se pridružujeta žalosti prijateljskega ter zavezniškega naroda. Prosim Vas, sprejmite izraze najgloblje sožalja vlade skupno z mojimi; hvaležen Vam bom, če boste tolažili ta čustva pri Nj. Vel. kraljici in kraljevski hiši. Podpisani: Badoglio.«
Brzojavili so tudi nemški maršal Göring, zunanji minister von Ribbentrop, konduktor Romunije general Antonescu in romunski zunanji minister.
Visoke politične osebnosti so se poklonile in položile venec pred krsto kralja Borisa v stolnici sv. Aleksandra Nevskega. Velika množica ljudstva prihaja v stolnico, ko je ure in ure molče vztrajala v dolgi vrsti, ki se razteza po celem trgu pred katedralo, po trgu Carja osvoboditelja ter po veliki ulici, ki vodi iz tega trga do kraljeve palače. Med osebnostmi, ki so izkazale poslednjo čast truplu kralja Borisa, je bil general Mihov, ki je položil venec cvetja v imenu bolgarske vojske.

Žalne zastave v Rimu

Rim, 31. avg. as. Zaradi smrti kralja Borisa so javna poslopja v prestolnici izobešale zastave na pol droga. Zastave bodo visele do pogreba umrlega kralja.

Hitlerjevo sožalje kraljici Ivani

Berlin, 31. avgusta. as. Ob smrti bolgarskega kralja Borisa je Hitler poslal kraljici vdovi naslednjo brzojavko: »Bolestna novica o smrti Nj. Vel. kralja Borisa me je globoko ušelestila. S kraljem Borisom izgublja Bolgarija vladarja, ki je vodil usodo svojega naroda s čudovitim pogumom in s modrim ter jasnim pogledom. Jaz izgubljam s njim zvestega prijatelja in zaveznika, ki se ga bova jaz in nemški narod vedno spominjala v visokem spoštovanju. Prosim Vaše Velikostno, naj sprejme moje občutno in iskreno sožalje vsega nemškega naroda in sočustvovanje s kraljevo hišo ter z bolgarskim narodom.«
Hitler je poslal sožalno brzojavko tudi bolgarskemu ministrskemu predsedniku Filovu.

Berlin, 31. avgusta. as. Hitler je po državnem ministru in načelniku kancelarje pisarne dr. Meisnerju bolgarskemu opolnomočenemu ministru dr. Saragovu izrekel sožalje zaradi smrti kralja Borisa.
Državni podtajnik Steegracht se je v imenu nemškega zunanjeega ministra von Ribbentropa odpravil k bolgarskemu poslanstvu ter bolgarskemu poslaniku izrekel sožalje nemške vlade. Na nemški kancelariji, zunanjem ministstvu in nemškem državnem zboru so razobešili zastavo na pol droga.

V Bukarešti

Bukarešta, 31. avgusta. as. Zaradi smrti bolgarskega kralja Borisa bo romunski dvor žaloval šest dni.

V Budimpešti

Budimpešta, 31. avgusta. as. Brž ko je zvedel o smrti kralja Borisa, je madžarski regent poslal brzojavko globokega sožalja italijanskemu vladarju Viktorju Emanuelu ter bolgarski kraljici Ivani.

Bolgarska zunanja politika nespremenjena

Lisbona, 31. avgusta. V zvezi s smrtjo kralja Borisa so angleški listi mnenja, da ne bo prišlo do sprememb v bolgarski zunanji politiki. »Daily Telegraph« naglašajo osebno zvezo, ki družbi Savojsko hišo z bolgarsko kraljevo hišo. (Il Piccolo)

Preizkušnje na vzhodu bodo trde — toda premagane

Berlin, 31. avg. »Leipziger Neueste Nachrichten« objavljajo zanimiv komentar k dogodkom na vzhodnem bojišču: Ne smemo si delati utvar — Sovjeti še niso izvedli največjega napora. Povsod še zbirajo rezerve, očividno za splošni napad. Sedanji boji imajo namen pripraviti določene taktično-strateške pogoje. Stalin bi očividno rad dosegel, da bi se morale nemške enote tako umakniti, da bi jim bila onemogočena uspešna prožna obramba. S splošnim napadom bi rad prešel iz pozicijske vojne v premikalno vojno. Preizkušnje, ki čakajo Hitlerjeve armade na vzhodnem bojišču, bodo skrajno trde, toda vse nam daje upanje, da bodo premagane. Peto leto svetovne vojne se začelja pod malo veselimi izgladi. Anglosaško-sovjetska koalicijska se pripravila za napad na evropsko trdnjavo s številno močnejšimi sredstvi. Tej količinski premoči pa na nemški strani odgovarja velika kakovostna pre-

Zavezniki se morajo znova posvetovati

ker posveti v Quebecu niso rodili potrebnih sklepov

Buenos Aires, 31. avg. as. Kakor poročajo iz Quebeca, je izjavil pooblaščen angleški govornik, da bo Churchill danes govoril po radu, toda njegov govor ne bo vseboval nikake posebne izjave.
Bern, 31. avg. as. Sinočnje brzojavke iz Londona poročajo, da sta Majski in Eden že začela predhodne pogovore za sestanek treh. Če bodo pogajanja ugodno končana, bo verjetno ta teden izdano poročilo o sestanku treh in sestanek bo pozneje sklican čez dva ali tri tedne. Sestanka se bodo udeležili trije zunanji ministri, oziroma njihovi delegati, kaiti Hulla, ki bo verjetno zastopal poslanik Vinant. Za sedež konference prihaja v poštev London, v drugi vrsti pa Moskva. Ta sestanek pa bo imel le namen pripraviti drug sestanek, ki naj bi se ga končno z Rooseveltom in Churchillom udeležil Stalin. Vse to diplomatsko delo v Quebecu in Londonu in preje v Casablanci nima drugega cilja, kakor pridobiti rdečega diktatorja, da bi se vsedel za skupno mizo z voditelji velikih bogataških sil.

Dočim na ameriških atlantskih obalah podirajo oder v Quebecu, se v Londonu pripravljajo na bodočo konferenco, ki naj bi se je udeležila tudi Sovjetska Rusija.

Majski je prišel v London ter se bo sestel z Edenom, da bi se pogovoril o eporazumu za konferenco treh, ki naj bi bila čez nekaj tednov v Londonu, Moskvi ali kje drugje. Te konference bi se udeležili samo zunanji ministri, ker Stalina ne morejo pridobiti za osebni sestanek z Rooseveltom in Churchillom. Politični londonski krogi zatrjujejo, da bi Churchill šele čez nekaj mesecev imel čas za osebne pogovore. Preje hoče dobiti zagotovila, da zavezniki ne bodo čakali z boji in zato hoče počakati na razvoj dogodkov. Pravijo, da se bodo udeležili konference: za Anglijo Eden, za Sovjetsko Zvezo Majski, ni pa še gotovo, če se je bo udeležil Hull. Mogoče se je bo udeležil Norman Davis, ki je v nedeljo prišel v London. Norman Davis je prijatelj Roosevelta in Cordella Hulla in je njegov prihod v London verjetno v tesni zvezi z bodočo konferenco. (Il Piccolo)

Odkrita zarota na Norveškem

Berlin, 31. avgusta. as. Mednarodna poročevalska agencija javlja, da je bila na severni Norveški odkrita družba agentov, ki so vzdrževali zvezo s sovražnikom. 11 Norvežanov je bilo obsojenih na smrt, več drugih pa na ječo. Promotnje obsojencev je bilo zaplenjeno.

Sožalje iz Rima

Rim, 31. avgusta. as. Izredni komisar za rimski guvernatortat senator Notta je ob smrti bolgarskega kralja razposlal naslednje brzojavke:
»Nj. eksc. dvornemu ministru Nj. Vel. kralja in cesarja: Prosim Vašo ekscelenco, naj tolažili vdovo sožalje rimskega mesta zaradi žalosti, ki je s smrtjo bolgarskega kralja Borisa zadel Sabaudsko hišo.«
»Castal dami Nj. Vel. bolgarske kraljice, Sofija: Prosim Vas, da bi hoteli Nj. Vel. bolgarski kraljici tolažiti globoka sožalja v veliki žalosti višine vladarice.«
»Sofijskemu županu: Prosim Vas, da bi hoteli sprejeti izraze topliga sožalja mesta Rima zaradi žalosti, ki je zadelo Vaše mesto s smrtjo ljubljenega bolgarskega kralja.«

Neprestani napadi na sovražno ladjevje

Berlin, 31. avg. as. Velike skupine nemških bombnikov se vedno izvajajo močne napade na pomorsko oporišče v Augusti: V nedeljo so hitri nemški bombniki povzročili eksplozijo 8000 tonske petrolejske ladje, ki so jo po grozni detonaciji zavili velikanski oblaki dima. Enako velika petrolejska ladjja pa je bila zažgana. Ta dvojni udarec pomeni za sovražnika izgubo vsaj 24.000 ton tekočega goriva. Pri istem napadu sta bila tako težko poškodovana 4000 tonski in 2000 tonski parnik, da sta bila verjetno tudi potopljena. Naslednjo noč so se napadi nadaljevali in bili sta poškodovani nadaljnji dve veliki prevozni ladji, dve drugi pa so poškodovale številne bombe. Drugi nemški bombniki so istočasno z razdaljnimi in zaigelnimi bombami obstreljevali vse pristaniščne naprave ter naredili veliko opustošenje. V pristanišču je eksplodiral velik splav, naložen s strelivom. Z velikim pokom je zletel v zrak in povzročil velik požar na sosednjih izkrcavalnih sredstvih. 100 km daleč so videli velikanski ogore. Tudi v soboto, dne 28.

Sovjeti internalirali ameriško letalo

Bern, 31. avg. as. Iz Moskve poročajo, da so Sovjeti internalirali ameriško letalo, katero je 12. avgusta pristalo na Kamčatki. To letalo se je udeležilo napada na japonsko vojaško oporišče na otoku Kuriles.

Ukrepi za varnost danske obale

Berlin, 31. avgusta. as. V zvezi z razglasitvijo obsednega stanja na Danskem so v pristojnih nemških krogih izjavili, da je varnost danske obale v tako važnem vojnem trenutku narekovala uvedbo takanih ukrepov, da bi se ohranil mir in javni red pred rušilnim delom raznih izpodkopavalcev. Večina danskega prebivalstva se vede mirno in spokojno, kar potrjujejo iz Kopenhagena

Ameriške izgube na Novi Gvineji

Tokio, 31. avg. as. Iz Nove Gvineje poročajo o slajnih japonskih vojaških uspehih. 28. in 29. avgusta je sovražnik večkrat napadel Huna in Mandang na Novi Gvineji te še nekatere druge območja kraje. Japonci so takoj in krepko odgovorili. Protiletalsko topništvo je sestrelilo nš manj kakor 40 nasprotnih letal, mnoga letala pa so zbili japonski lovci, ki so se takoj dvignili in se podali v boj. Točno število uničenih letal se še ugotavlja, toda verjetno je sovražnik zadnja dva dni izgubil vsaj 60 letal.

Carigrad, 31. avg. as. »Tasviri Efkare« razpravljajo o vojnem položaju v Sredozemlju ugotavlja, da bombardiranje italijanskih in nemških letalcev resno ogroža zavezniške prometne zezave na tem morju. Torpedna letala ter bombniki obeh ostih držav zadajajo vsak dan znatne izgube angleško-ameriškim ladijskim spremplavam.

Goreče na delo

V petek, 3. septembra se bodo začele po vseh cerkvah ljubljanske škofije devetdnevne tiste, ki pripravljajo prevrat in pokolje.

Osnova božje strategije je silna, jasna, odkrita, lahko jo je razumeti, nje razlaga je kratka — ponižno si priznava resnico o samem sebi, o odnosu do Boga in do stvari. To je ključ, da bomo lahko razumeli zgled Kristusove žrtve, kile Matere božje v Fatimi in kile časa, ki s svojimi zablodami, svojim uporom proti Bogu in njegovim postavam grozi pokopati v večno pozabljenost toliko Slovencev.

Gotovo se vsi strinjamo v tem, da je ubijati, ropati, krasti itd. greh, greh proti naravnemu in nadnaravnemu redu in da je še večji greh tajiti Boga. Danes pa živimo v prečudni dobi, ko se pojem vrednot zamenjuje, njih vrstni red prevrača, greh dasti in slavi in to po tisočletjih, ko je Bog dal po Mojzemu človeštvu deset boljših zapovedi — deset večnih zapovedi, ki veljajo

vsak čas za vsakega človeka in ki bodo večno veljale. Priznati te večne postavice z vso iskrenostjo, z vso ponižnostjo, to terjata današnji čas od nas Slovencev, od vseh brez razlike, če hočemo obstati in ozdraveti.

Zato bi bilo čudno, ako bi kile k molitvam za spreobrnjenje tistih, ki kršijo božje in človeške postavice, ali celo takih, ki se proti njim bore, ne našel odmeva — ne našel odziva pri vernih!

Verni Slovenci paš že dolgo niso dali lepšega izraza svoji ljubezni do Boga in do svojih rodni bratov, kakor z molitvami v tej devetdnevni.

Devetdnevna naj bo mogočna molitev k Bogu in mogočen izraz ljubezni vseh vernih Slovencev do tistih rojakov, ki so grešili, ki greše in še nameravajo grešiti, zato, da bi jih rešili večne škode, da bi jih pripeljali nazaj v narodno občestvo in da bi se zopet vsi veselili in bratskih čustvih, v svojih domovih časnih dobrin in božjega blagoslova.

Koledar

Sreda, 1. kimovec: Egidi, opat; Verena, devica; 12 bratov mučenice; Ana prerokinja.

Četrtek, 2. kimovec: Stefan Ogrski, kralj; Elpidij, škof; Kalista, mučenica.

Zgodovinski paberki

1. kimovec:

1. 1559. se je rodil hrvatski pisatelj Venecelav Novak. Po dovršenem učiteljskem študiju na konservatorij v Prago, nato pa služboval kot profesor na zagrebškem učiteljskem. Umrl je za jetiko 1. 1905. Poleg množice ertio je napisal tudi mnogo povesti (Pavao Segota, Podgorzke pripovedke, Nikola Baretič, Poslednji Stipančič) in socialna romana Tito Dorčić in Zapreke. Novak je kot leposlovec sociolog in psiholog —

1. 1935. se nemško čete na Hitlerjevo povelje prekorile poljske meje, potem ko je Poljska odklonila nemško zahtevo po koridorju skozi koridor. Tehnična premoč, zlasti nemška aviacija, je kmalu strla poljsko vojsko, le Varšava se je upirala še preko srede oktobra. Poljska je doživela svojo peto delitev. Prva je bila 1. 1939. v zvezi z razmerami v Turčiji. Druga in tretja v 90 letih 18. stoletja, četrta na dunajskem kongresu.

Novi grobovi

† V Ljubljani je umrl g. Peter Horvat, železniški upokojenec. Pogreb bo v sredo, 1. septembra, ob pol štirih popoldne iz kaple sv. Jožefa na Zalah na kopališče k Sv. Križu. — Naj rajnemu sveti večna luč! Vsem svojcem naše iskreno sožalje!

Berite lepo, vedro knjigo

MOJ »JAZ« NA ODDIKU

Ta knjiga Vam bo v resničen oddih!

Kupujte knjige

»Slovenčeve knjižnice«!

— Mesečna rekollektija ljubljanskih gg. duhovnikov bo v Domu duhovnih vaj na prvi petek, 3. septembra. Popoldne od 4-5 skupna adoracija, nato premišljevanje in predavanje. Zbirališče v hiši kapelice. Vsi ljubljanski gg. duhovniki v ljubezni vabljene! — Vodstvo.

— Duhovniške duhovne vaje. Zdi se, da bosta zadnja dva tedaja (20.—24. septembra in 4.—8. oktobra) zelo napolnjena. Zato svetujemo onim gospodom, ki niso zaposleni na praznik Malega šmarna, da se udeležijo prvega tedaja (6.—10. septembra), kjer je še nekaj mest na razpolago. Vendar naj si vsak zagotovi prostor, ker nenapovedani zaradi pomanjkanja prostora ne moremo sprejeti. Ostalo je bilo naznanjeno v Sko-

Kino Union

Predstave od 1. septembra 1943 naprej ob delavnikih ob: 15.30, 17.30 in 19.30. uri.

Ob nedeljah poleg teh še matineja ob 10.30. uri.

MOLITEV

NA GORI

17

Vinko Beličič

Novela

Od hiše jima je prišel naproti Volk, pomahal z repom, a se nenadno obrnil in zalajal: izza skednja je po poti prišel poštar. Borji je prinesel pismo od staršev, polno dobrih naukov, nasvetov in opominov.

»Vreme se je ustalilo,« je rekla mati Petrušička, »kaj ko bi zdaj začeli s košnjo.«

»Najbolje bo,« je odgovoril Janko. »Trava je v najlepšem cvetju in tako seno je najboljšje. Po samih rožah diši poletje zimsko mleko.«

Ob sončnem zahodu si je sklepal koso. Ko je prva rosa ovlažila travo, je pod Petrušičevo brežino zazvenel brus po jeklenem rezilu, nato pa je v gluhih zamajih padala bilje in dišče cvetje, med katerimi je bila tu pa tam tudi kakšna zrela jagoda. Za mladim koscem je nastajala in se daljšala visoka red.

V gošči se je oglašal slavček, pevec ljubezni. Njegova jasna in čista pesem je začarala brežino v svojo čudežno melodijo.

Janko je vnovič nabrusil koso, nasklonil se je nanjo in gledal na Otavice, ki jih je zagrinjal somrak. Slavčkov drobceno srce v goščavi je

drhte tkalo melodije ljubezenskega kopnenja. Mojca... Mojca... Mojca... Kosa se je spet zajedla v visoko, dišečo travo, ki je vztrepetala, padla in obležala.

Nad Svetim Križem se je zablajala večernica, nad Rodinami so se prižgale zvezde Velikega voza, nad nizkimi hrvaškimi hribi pa je okrogel mesec, sel ljubezni, počasi prehajal iz rdeče svetlobe v oranžno, v rumeno, v blede, vedno višje, nebo in zemljo je preplaval s svojim mlrskim sijem. Slavček je še kristalno zvrgoel svojo brezkonno pesem hrepenenja.

Mojca... Kje si?... Kako ti je?...

Utrajeni od dolgega in vročega dneva so sedeli na vrtu pri večerji. »Strmši Stefan nam bo zajutra prišel kositi, sem ga prosila,« je rekla Tina.

»Prav je tako. Prej pospravimo seno, prej bomo brez skrbi. No, Borja, ali ti je zelo dolgčas po Ljubljani?«

»Oh, niti malo ne. Lepše je na Otavice.«

»Boš jutri videl, ko boš moral trošiti redi in obračati seno?« se je pošalil Janko. »To te bo obljaval znoj!

Začetek šolskega leta

Ispiti v jesenskem roku na srednjih, učiteljskih in meščanskih šolah se bodo vršili od 10. do 30. septembra po razporedu, kot ga bodo določila posamezna ravnanstva, diplomski ispiti na učiteljskih šolah pa bodo šele v začetku meseca novembra. Vpisovanje učencev za novo šolsko leto bo od 1. do 5. oktobra, začetek pouka pa 11. oktobra 1943. — Iz pisarne IV. oddelka Višokega komisariata.

Naznanila

RADIO. Sreda, 1. septembra: 7.30 Posmi in napavi — 8. Napoved časa, poročila v italijanski — 12.30 Plošče — 12.30 Poročila v slovenski — 12.45 Operna glasba — 13. Napoved časa, poročila v italijanski — 13.10 Poročila vrhovnega poveljstva v slovenski — 13.30 Orkester vodi dirigent Petralia — 14. Poročila v italijanski — 14.10 Orkester vodi dirigent Segurini — 14.40 Pisana glasba — 15. Poročila v slovenski — 17. Napoved časa, poročila v italijanski — 17.15 Koncert Malega orkestra vodi dirigent Stane Lesjak — 17.50 Komorna glasba — 19. Govorimo italijansko, poslušaj prof. dr. Stančo Lehen — 19.30 Poročila v slovenski — 19.45 Valčki — 20. Posebna oddaja za Sioelijo — 20.30 Napoved časa, poročila v italijanski — 20.45 Verdi: Moč usode (plošče Cetra) — v odmoru komorna glasba — 23. Poročila v italijanski.

LEKARNE. Nočno službo imajo lekarne: dr. Kmet, Ciril-Metodova ulica 43; mr. Trnkovec ded., Mestni trg 4, in mr. Ustar, Sebenburgova ulica 7.

Iz Gorizije

Na tisoče romarjev. Praznik Marijinega vnebovzeta je prabil na tisoče romarjev k njenemu svetilišču na svetogorski skali. Prihiteji niso samo ožji sosedje in naši deželani, tudi sosednih pokrajin, zlasti iz krajev »b sinji Adrijli, je bil obisk številen.

Molitve za dež. V videmski nadškofiji se opravljajo pri vseh sv. mašah molitve za dež. V Marijinem svetilišču »Rosa Miltiva« v Cormona so imeli prejšnji teden tridenno zastolno pobožnost, da bi se Bog usmili in poslal prepotrebne dežja.

Brez vode. V ponedeljek, 23. avgusta, je bilo naše mesto skoraj vsa dan brez pitne vode. Prejšnjo noč se je vodovod, ki teče skozi solkanse predmestje, nekje pokvaril. Direktor mestnih podjetij, ki ji pripada tudi vodovodna napeljava, je bila prisiljena popolnoma ustaviti dotok vode, da je lahko hitro in v redu poskrbel za popravilo pokrovanega mesta. V večernih urah je bila poskoda popravljena in vodovod je zopet redno obratoval.

Dež. V sredo, 25. avgusta, v večernih urah se je nebo začelo oblačiti. Zlasti na severni strani so se kopičili temni, grozeči oblaki, ki je valli bobneči grom in so švigale strele. Počasi se je ves nebesni svod zavi, v posušeno črtnico, ki so jo zdaj pa zdaj rezale ognjene kače. Zdelo se je, da bomo imeli strašno neurje z močnim nalivom. Toda, počasi se sora, rodila se je miška. V teku noči smo dobili polnoveč dež, ki je v mestu zmočil prah in prav priakavo zadovoljil poljedelce. V nekaterih krajih na dežel so imeli pa močn tež, ki je dobro namočil in marsikaj rešil pred sušo.

Z Gorenjskega

Najlepše poslopje za okrožni urad na Gorenjskem. Pokrajinski načelnik in državni namestnik dr. Rainer je obiskal te dni radovljsko okrožje in si je ob tej priliki prvič ogledal novo poslopje za okrožni urad v Radovljici, v spremstvu okrožnega vodje dr. Rodolfa. Radovljica je bila v tistem času v novo poslopje odgovarjajočim časa in da je najlepše na Gorenjskem. Nato je dr. Rainer obiskal urad kraljeve skupine Radovljica in mestni urad, kjer ga je pozdravil župan. S posebnim zanimanjem si je dr. Rainer ogledal športno igrišče in pa kopališče.

Gorenjski naraščalniki na Osoj. V letošnjem avgustu so poslali iz Gornjeskega doline, iz Radovljice, Bleda, Zirovnice, Jesenice, Bohinjske doline in Trbiča po 100 naraščalnikov Hitlerjeve mladine na grad Osoje ob Osojskem jezeru na tečaj, da jim vod malčkov napravi naraščalski izpit. Vsak tečaj je trajal osem dni. Ker so naraščalniki iz Radovljice, z Bleda in iz Zirovnice se prej opravili naraščalski izpit, so se udeležili raznih drugih koristnih reči, vmes pa so se pridno kopali in igrali v Osojskem jezeru. V Zadnjem tečaju bili samo naraščalniki iz Trbiča in okolice.

S Spod. Stajerskega

Z železnim križcem II. razreda je bil odlikovan deseti letni Jožef Založnik od Svete Lovrenca na Dravskem polju za hrabro zadržanje pred sovražnikom na vzhodnem bojišču.

Umrl je v Mariboru 81 letni obratni mojster Jurij Fras, v Celju pa so pokopali namučena Antona Lipovca.

40 mladinskih voditeljev iz brežiškega okraja je bilo vpoklicanih v taborišče v Smihelu na Gornjem Stajerskem. Večbali so se v športu, igrah in petju ter so napravili več izletov na bližnje hribe in v mesto Leoben. Taborišče je vodil ravnatelj brežiške meščanske šole Demmer.

Diplome zmagovalcem na lanskem obratniški tekmi so bile te dni razdeljene v Götzu pri dvorani v Mariboru. K razdelitvi so bili povabljeni tudi pomočniki in vajenci.

Nakup muredolske živine. Na sejnem plemsko živino v Smihelu na Gornjem Stajerskem je bilo prigranjen 124 bikov in 21 krav. Največ plemske živine je nakupil plemski urad iz Celja, nekaj živino pa je šlo tudi na Koroško in Gorenjsko.

»Ali bova potem spala na senu, kakor ste pravili, da spite vi vsako poletje na skednju?«

»Seveda bova, če ti ne bo suho bilje preostro in če te ne bodo zbadale gladuše.«

Topla mesečna noč je legla na Otavice, psi so lajali v mesec in obzorja so bila sanjavo srebrna. Le na zahodni strani si zaslelega sonca ni in ni ugasil. Bledikasta sled umrlega dneva je ostala v pramenih do polnoči in še dalje... dokler se ni začelo rahlo svitati nebo na vzhodu.

Bila je noč brez teme... noč Vidovih zarj, ki si podajajo roko na kresnem nebu... kratka noč epanja in miru, ki ji bo sledil dolg dan s svojo težo in nemirom.

Mojca! Dekle moje! Kje si? Zakaj se ne oglašiš? Kaj je s teboj? Dve pismi in razglednico je še poslal Janko na njen ljubljanski naslov, nestrpno je čakal odgovora, si krotil nemir z neprestanim in težkim delom pri košnji, od zaskrbljenosti bežal k Borji, k njegovi odkriti zadivljeni mladosti. Strahoma je mislil na samoto, ki bo legla na Otavice po Borjevi vrnitvi v Ljubljano.

Zdaj ni bilo za Janka več nobene dvoma, da se je med njim in Mojco zgodilo nekaj velikega, kar ne bo lahko popraviti in urediti. Spoznal je, da sta on in Mojca gledala na binakostno nedeljo s povsem različnih strani: ona prečustveno, on prerazumsko. Razmišljal je in v ugal, kako bi

mogel spet urediti njuno novo, nemogoče razmerje. Iskal je poti, kako bi se dekletu približal, ne da bi se pri tem poniževal in se preočito kazal krivega.

Kaj pa, če Mojca njegovim pisem ni preljala? Morebiti je odšla kam na počitnice in pošte niso poslali za njo? Ko se vrne, bo takoj odgovorila in se celo opravičila za svoje čudno, nelepo vedenje... in spet bo vse dobro.

Ko se je Borja vrnil in zagorel vril v Ljubljano in so Petrušičevi začutili, da pri hiši nekoga manjka, je mati nekoč spregovorila:

»Ali ne bo Mojce nič k nam, Janko.«

Sin, ki je na tnalno popravil grabljam zobe, materi ni pogledal v oči. Čutil je, kako mu je kri zaplala v obraz, a materinega vprašanja ni mogel preslišati.

»Upam, da bo prišla.«

Mati ni spravevala dalje. Štiri suhe, nejevoljne besede so v njenem sruu zbudile sumnjo in bojazen. Šele zdaj je opazila, da je sin prav za prav že več dni molčel in siten, in začela je ugibati, kakšna skrb ga razjeda.

Košnja pri Petrušičevih je medtem dosegla višek. Trava na prostorni kosenici pod cerkvijo Marije Pomagaj je ležala na tleh in se sušila v velikih kotarjih. Poletna pekočina se je upirala v pobočje, da je jemalo sapo. Večer je bil jase in nič ni kazalo na bližnjo spremembo vremena, zato so pustili seno v kotarjih in odšli domov.

31. »Hej, Rahun, kje imaš gospodarico!« je iskala Pepa, košata grajska gospodinja, naslednjega jutra Marijo pred mlinom.

Iz Hrvaške

Dr. Perli nastopil svoje novo mesto. Iz Zagreba je odpotoval v Sofijo novi hrvaški poslanik na bolgarskem dvoru dr. Perli. Dosedanji poslanik dr. Židovec je že zapustil bolgarsko prestolnico.

Nova hrvaško-bolgarska trgovinska posajanja. V Zagrebu so pričela nova hrvaško-bolgarska trgovinska posajanja, ki imajo za cilj odstranitev vseh motečih za redno izmenjavo blaga med obojema državama. Hrvaški delegaciji predseduje inž. Vrabčević, bolgarsko pa vodi Kiril Dobrev.

Preureditev žveplene kopališča v Banja Luki. Znano žvepleno kopališče »De-rekloj« v Banja Luki so nedavno popolnoma preuredili in modernizirali. Kopališče je zelo zdravilno in leži na desni obali Vrbasa.

Novi docenti na zagrebškem vseučilišču. Na medicinski fakulteti v Zagrebu so bili te dni imenovani za docente dr. Stanislav Szabo, dr. Ante Vuletić, dr. Evgen Nežić, dr. Pavel Cepulčić, dr. Ivo Jakopović, dr. Baldo Đufek, dr. Tvrdo Dujmšić, dr. Nikola Šeparović in dr. Jožo Budak.

Omejitev tramvajskega prometa v Zagrebu. Zaradi varčevanja z električnim tokom je zagrebška občina znatno omejila tramvajski promet. Na nekaterih manj prometnih prozih je promet s cestno električno železnico sploh ustavljen.

Iz Srbije

Ustanovitev novega političnega okraja v Srbiji. Srbska vlada je na predlog svojega notranjega ministra Vase Dinčić ustanovila nov politični okraj v Boru. V njegovo področje bo spadalo sedem okoliških vasi in naselij. Istočasno je ukinitvena ekspozitura boljevaškega okraja v Zlatu.

Modernizacija kampolomov v Srbiji. V Beogradu je bila nedavno konferenca zastopnikov centrale za železo in kovine, ministrstev za gradbe, železnice in narodno gospodarstvo, gospodarskih zbornic in lastnikov kampolomov. Predvsem je bil sprejet sklep, da se popojejo vsi kampolomi na področju sedanje Srbije, da se v njih organizira eksploatacija po točno izdelanem načrtu in z modernimi strojnimi napravami, katere bodo se nabavili.

Iz gospodarstva

Nove uradne cene moka na Hrvatskem. Hrvatski urad za tvorbo cen je določil naslednje najvišje cene moka za 100 kg pšenice: moka 824 kun, 100 kg enotne moka 600 kun in 100 kg otrobov 500 kun franko železniška nakladalna postaja vključno davek na poslovni promet in tovornina.

Novo finski notranje posojilo. Finska vlada je sklenila razpisati obvezno vojno posojilo, ki ga je plačati v znesku 35 daku zavazane imovine in 5% davku zavazanih dohodkov. Posojilo bo imelo petletni rok obveznosti ga lahko plašajo v dveh obrokih. t. j. decembra 1943 in marca 1944. Obrestna mera znaša 3.5%. Podpisu posojila so zavazana premoženja najmanj 150.000 finskih mark, od česar se najprej odbije 30.000 mark. Merodajno je stanje premoženja s koncem leta 1942. Pri dohodkih znaša najnižja meja 70.000 mark letno in znaša odstotek 5%. Oni, ki podpisajo vojno posojilo prostovoljno, lahko plašajo do 30.000 mark novopodpisane zneska v prejšnjih državnih papirjih.

Umrl nam je 30. avg. t. l., po dolgi teški bolezni, previden s tolažili sv. vere, naš ljubljani moz, predobri oče, stari oče in tast, gospod

Peter Horvat

železniški upokojenec

Na zadnji poti ga bomo spremlili v sredo, 1. sept. 1943, ob pol 4 pop. iz kaple sv. Jožefa na Zalah k Sv. Križu.

Ljubljana, dne 30. avgusta 1943.

ZALUJOCE SORODSTVO

Razdeljevanje sira

Pokrajinski prehranjevalni zavod Visokega komisariata v Ljubljani poziva vse trgovce in zadruge mesta Ljubljane, da dvignejo nakazila na meški sir na Novem trgu 4-II, in to po naslednjem abecednem redu:

dne 1. septembra 1943 N-2,

dne 2. septembra 1943 A-M.

Potrošniki naj pri svojih trgovcih dvignejo v dne od 3.—8. septembra 1943 na odrezek št. 805 po 70 gr mehkega sira.

Trgovci naj morebitni ostanek sira prijavijo z dnem 9. septembra Prevodu, ki bo z njim nadalje razpolagal.

TEL. KINO SLOGA 12-33
OTVORITEV PREDSEZONE
z vrsto dobrih in lepih filmov!
Nezvestoba žene in nje posledice v prelepelem filmu

»Maska in obraz«

V glavnih vlogah: Laura Solari, Nino Besozzi, Režija: C. Mastrocinque.
PREDSTAVE ob 14, 16 in 18.

TEL. KINO UNION 22-21
Ljubosumnost vidi vse narobe!
»Planinci«

V glavnih vlogah: Amedeo Nazzari in Mariella Lotti.
PREDSTAVE ob 15.30, 17.30 in 19.30.

TEL. KINO MATICA 22-41
Vesela družabna komedija z lepo Hilde Kralj v glavni vlogi. Petje in ples. Film ljubezni, zabave in veselja.

»Ljubim te«

Ostali igralci: Paul Hubschmidt, Fita Benkoff, Wilfried Seifert
PREDSTAVE ob 15, 17 in 19!

MALI OGLASI

13 LETNA
deklica zeli priti k
dobri družini, ki
bi po svoji zmoglosti
opravljala vsa
dela in od tam
dela se v solo. Na-
slav se poizve:
Vodnikova c. 106.

SLUŽKINJA
za vsa hišna dela,
dobi službo. Poiz-
ve se: Tavčarjeva
ulica 10 (prilije, levo).

KUHARICO
perfektno, iščem
za gostilno. Nastop
takoj. — Naslov v
upravi »Slovenca«
pod št. 6014. (b)

FRIZERSKO
važenko sprejmo
takoj salon GJUD,
Kongresni trg 6.

DIPLO. PRAVNIK
išče sobo v središču
mesta. Ponudbe v upravo »Slovenca« pod »Miren« št. 6045.

SLIKE ZA
legitimacije, »La-
scitapassare«, tudi
po starih slikah
izvršuje najhitreje
HIBER HUGON,
Ljubljana, Sv. Pe-
tra cesta 25. Na-
ročila sprejema tu-
di po pošti!

VINSKE SODE
od 300 do 1000 l.
kupim vsako koli-
čino. — Naslov se
poizve: Florjanska
ulica št. 42.

Globok otroški
VOZICEK
dobro ohranjen, od
zdravca otroka,
kupim. Poizve se v
upravi »Slovenca«
Kopitarjeva ul. 6.

Izredno dobro
PLACAMO
za stare bicikle,
bicikelje gume, mo-
torna koleca ter
gume za motorna
koleca. Gasogeno-
Merkur, Puharjeva
ulica št. 6. (oo)

PRODAJ:
»Leipziger Ill. Zeit-
ung«, letnik 1923
in 1924, »Sport im
Bild«, letnik 1925,
Deutsche Kunst u.
Dekoration, letnik
1925, Körner, ce-
liten, 2 luksuzna
zvezka Schiller,
pesmi, in Akord
citre, Gosposka ul.
št. 10-II, 1. vrata.

Prodaj nekaj
SODOV
od 30—60 litrov,
primernih za kiel,
zelja, po zmerni
ceni. — B. Guštin,
Vodnikov trg 2.

PRODAJ:
Parcela: 1100m²,
dve tretjini zazid-
ljivi za strnjni si-
stem v bližini Sv.
Krištofa, 800 m² za
vinski sistem za
vinišni sistem, 600
m² na Priluh za
strnjni sistem, 520
m² v Kozelji za
vinski sistem, na
vzhodni strani za
strnjni sistem 480
in 600 m² ter odprt
sistem 500, 600 in
800 m². Nekaj par-
cel se dobi že za
34.000 lir v notra-
njnosti bloka.